

FESTŐK A MŰVÉSZTELEPEKRŐL

Hat éve már, hogy Zentán megnyílt az első művésztelep, az első itt Vajdaságban. A kezdeményezés sikerrel járt, s azóta elszaporodtak a művésztelepek: Zentán kívül Topolya, Becse, Écska is várja mindennyáron a művészeket. Mindig eseményszámba mennek a telepek ősztárlatai.

Az idei zentai művésztelepen festők és írók együtt serénykedtek. Baráti beszélgetés, eszmecsere során szöbajött, hogy ki hogyan tekint a művésztelepekre, ki mit vár tőlük, és kinek mit nyújtottak. A festők, akiket rövid ott-tartózkodásunkkor a városban találtunk, válaszukat a következőképpen fogalmazták meg:

ÁCS JÓZSEF

Néhány évvel ezelőtt arról beszélgettünk néhányan, festők, hogy szeretnénk mozgalmat indítani itt, tájunkon, azoknak a festőknek az egybefogásával, akik a környezetből merített élményekkel sajátos, hogy úgy mondjam, önmagukra jellemző művészetet ápolnak. Így került szóba a művésztelep, mely egy ilyen mozgalomnak csírája lehetne. Arra gondoltunk, hogy a művésztelep — vagy telepek — talán aktív, életképes művészeti életet teremtenének itt Vajdaságban. Persze, számoltunk azzal, hogy ennek kialakulása lassú folyamat. Tudtuk, hogy ez a folyamat szükségszerűen és feltétlenül kezdetét veszi, eljön, de azt is tudtuk, hogy hosszantartó lesz. (Sőt azt is tudtuk, hogy nem lehet uniformizált, mert — művészetről lévén szó — egyéni módon, különböző utakon próbálják megvalósítani az emberek, még ha hasonló célokról van is szó.) Hogy ez a folyamat kibontakozzék, legalább két évtizedre van szükség, s ma még csak a hatodik művésztelepnél tartunk. A művésztelepek lehetővé teszik a festő számára vidékünk életének megismerését s máris megállapíthattuk, hogy éppen a művésztelepek révén az egyéniségek szabadon s egyre határozottabban kibontakoznak, napról napra gazdagodnak.

A művésztelepek ezenkívül alkalmat adnak a festők találkozására, tehát a kölcsönhatásra is. A fiatalabbaknak a művésztelep valamiféle szabad iskolát is jelent.

Mínthogy tíz hónapos megszakítással működnek, a világosan megfogalmazott program, célkitűzés és az eszközök ezek megvalósítására annyira feledésbe megy, hogy minden idényben szinte előlről kell kezdeni a munkát. A kezdet nehézségei tehát a tekintélyes hagyomány ellenére is kísérnek bennünket. Ez alkalommal is ismételjük, hogy intézményessé kellene tenni a művésztelepeket oly értelemben, hogy legalább egy város terjessze ki a többi tíz hónapra is a telep működését, ossza fel főidényre, amikor legtöbbször tevékenykednek, és hosszantartó mellékidényre, amikor tetszés szerint jelentkezhetnek a festők.

KALMÁR FERENC

Az elmúlt években sokat hallottam a művésztelepekről, az ott folyó munkáról, s bevallhatom, régi vágyam részt venni egy ilyen táborozáson. Az idén engem is meghívtak Zentára, s most a többi képzőművésszel együtt járom a vidéket és dolgozgatok.

A telepek jelentőségét a művész egyéni fejlődése szempontjából nehéz felmérni, s jómagam úgy vagyok vele, hogy pillanatnyilag csupán érzem jelentőségét, de csak idővel fogom pontosabban látni, mit is jelentett számomra. Okvetlenül hasznunkra válik, hogy megismerkedünk egymással, találkozunk azokkal, akiknek nevét ismerjük, akiket tisztelünk, becsülünk, de akikkel még nem volt alkalmunk találkozni. Minden festőnek egyéni látásmódja van, technikai kivitelezése, transzponáló képessége. Mindezzel munka közben, a helyszínen megismerkedhetik az ember s ez, talán mondani sem kell, milyen tanulságos. És persze gyakran kötetlen vita folyik a művészetről, művészekről, az idén szintén jelenlévő írókkal is sok érdekes vitára nyílik alkalom és ez hozzásegít a nézetek kialakításához, tisztosításához.

Zenta rendkívül érdekes a képzőművészeknek. A kisvárosi csend alkotó munkára készlet. Minden mentalitású művész megtalálja a saját egyéniségének megfelelő motívumot. (Ha valakij szereti a tömör felületeket, kis utcákat fest, ha sík tér után vágyik, a szép hajlású „szőke” Tiszát festi vagy a végtelen vajdasági rónát.) A szobrász is megtalálja itt feladatát: érdekes embertípusokat mintázhat meg, számos benyomást szerezhet különböző munkafolyamatokról (halászosok, kaszálók, stb.) Ilyenformán kaptam én is inspirációt sok szoborvázlat elkészítéséhez.

Röviden tehát: sokat vártam a művészteleptől, de jóval többet kaptam, mint amennyit reméltem. Úgy érzem, hogy zentai emlékeim tárházából hosszú ideig fogok meríteni.

MILAN KONJOVIĆ

Zenta nekem különösen kedves hatású város, mert itt vettem részt először művésztelepen. Első itt-tartózkodásomkor megszerettem és akár-hányszor jövök ide festeni, — ime már hatodszor, — mindig újból meglep, inspirál, újabb és újabb motívumokat tár fel, s úgy érzem, sohasem fáradok el utcáit, embereit, Tiszáját festeni. De hiszem, hogy ez nemcsak velem van így: a művésztelepen folyó együttes munka különösen elősegíti mindegyikünk fejlődését. Így mélyülünk el szeretett Bácskánk témába, közelebb jutunk szívéhez, embereihez, tájához, s ebből az ősforrásból merítve törekedünk megalkotni sajátos festészetünket a huszadik század szellemében. Hisszük, ez a legjobb út, hogy a művészetben is önállóak legyünk, saját utunkon haladjunk, hogy sajátos hangunkkal gazdagítsuk az emberiség közös kincsét, a művészetet.

STANE KUMAR

Amikor először jöttem a zentai művésztáborba, semmit sem tudtam erről az új mozgalomról. Már a „tábor” elnevezés is bizonyos zavart keltett bennem, és némileg a közelmúlt egyes szervezeti formáira emlékeztetett. A meghívóból csak annyit tudtam, hogy lakást kapok, ellátásban részesülök és megtérítik útiköltségemet. Egyúttal ez volt az első utazásom Vajdaságba.

A Pannon tájon szerzett benyomásaim egyhangúak voltak, és őszintén meg kell mondanom, hogy az első napokban azt sem tudtam, mikor látok munkához. Megszoktam szlovén tájaink domborulatait. Némileg ismertem ugyan a magyar festészetet és valamivel jobban Konjović mester munkáját. Ismertem a Hegedusić és Generalić körül kialakult hlebini iskolát, amelynek tagjai a Drávamenti síkságról merítették anyagot. A szlovénok közül France Mihelić és Karel Jakob használták fel a Drávamenti és a Murán-túli síkságot.

Am a Zentán talált kártársak nyílt szívvel és tárt kebellet befogadtak maguk közé. Kicseréltük véleményünket és nézeteinket, támogattuk egymás munkáját, s néhány nap múlva, amikor naponta kétszer a terepre jártam velük, beilleszkedtem a munka ütemébe. Festés közben és esténként megtekintettük egymás munkáit, tanácsot adtunk egymásnak és baráti támogatásban részesítettük egymást.

Felismertem, hogy a tábor tartalma a művészek kölcsönös viszonyának új formában rejlik. A művész új Maecenas számára dolgozik, aki vendégül látja a festőket, hogy az ő táján dolgozzanak, anélkül, hogy engedményt kívánna tőlük egyéni felfogásukból. A vendéglátó megvásárolja

ezeket a műveket képtára és múzeuma részére. Így időközönként összegyűjti különféle festőművészek képeit, akik műveikben azt örökítették meg, amivel a tájon találkoztak, ami élményt jelentett számukra. Igen fontos mozzanat, hogy a művész a Maecenas terepén dolgozik és érintkezik környezetével.

A művésztelep kiállításain azt láttam, hogy az esztendőről-esztendőre új kereséssel-kutatással megihletett művészek igen szép síkereket értek el. A mi valóságunkban ez a munkaforma reális és nagyon jelentős művészi eredménnyel járt.

Ma már az a meggyőződés, hogy előbb-utóbb a többi köztársaságnak is követnie kell a vajdasági tábort példáját. Ezért fontos, hogy hazánk más vidékeiről is meghívjanak művészeket, hogy otthon, saját környezetükben elterjeszthessék a vajdasági festőtáborokban szerzett tapasztalataikat.

Az idén harmadszor vagyok Zentán, s bizvást mondhatom, hogy a tábor hathatósan elősegítette festőművészi és grafikus munkámat. Szlovéniában az utóbbi években sokat írtak a vajdasági művészta­borokról, úgy­hogy meglehetősen sok ember ismeri a vajdasági képzőművészek körében lejátszódo eseményeket és érdeklődik irántuk.

PETRIK PÁL

Hogy mivel gazdagodtam az idej zentai művésztelepen? Mivel már néhány éve nem vettem részt táborozáson, az idej telep újabb élményekkel gazdagított, s ezeket még kiegészítette az írókkal való találkozás. E találkozás, az írók és festők talál­kozá­sa felejthetetlen élmény marad számomra.

Mondhatom, fellelkesítettek az újra látott tiszaparti motívumok: a Tiszapart fasorával, a túlsó part nyílt látóhatárával, a komp és környéke a várakozó emberekkel és kocsikkal.

Igazán festőien szépek a tiszaparti kis utcák, színes házaikkal. Nem mindennapos élmény reggel nézegetni a kanyargó Tiszát, a kikötőrudakhoz erősített halászbárkákat, barángolni a fűzesben, mindez újabb s újabb élményekkel gazdagított, s úgy szeretem őket megfesteni, vagy papírra vetni, ahogy láttam és éreztem.

Hogy gazdagodtam-e? Igen, gazdagodtam, s ha most talán nem is tudtam tökéletesen kifejezni, vászonra vagy papírra vetni élményeim, remélem, hogy az a jövőben sikerülni fog.

SÁFRÁNY IMRE

Majdnem teljes kiúttalanság örvényében vergődtem öt-hat évvel ezelőtt, amikor a művésztelepek megnyitották kapuikat. Kezdő festőnek számítottam annakidején, aki inkább csapongásairól volt ismeretes. Hogy ez ma nem egészen így van, ebben döntő szerepe volt a művésztelepeknek; egyrészt a kiforrottabb alkotói egyéniségek kedvező és kedvezőtlen hatása, másrészt a művésztelepek sajátos légköre és funkciója olyan erkölcsi és anyagi támogatást jelentettek számomra, hogy az évekkel ezelőtti kiúttalanságot sikerült bizonyos mértékben kiküszöbölnöm, sikerült olyan alkotói álláspontot kialakítani magamban, melyet teljesen magaménak érzek.

Hiszem, hogy további fejlődésemben is biztosan támaszkodhatom a művésztelepekre.

Az idei zentai táborban — akárcsak a topolyai művésztelepen, ahol már annyira meghonosodtam, hogy a város állandó lakhelyemmé vált — úgy érzem eredményesen dolgoztam. Véleményem szerint a művésztelepek munkássága csak eredményesebb lehet azáltal, ha a konstruktív hozzászólásokat mind a szervezési, mind az alkotói munkához nem izléstelen viccelődéssel és személyeskedő vagdalózással fogadják a táborozás egyes résztvevői.

Egyébként Zentán az országútmenti és folyóparti tövisarabeszkek mellé az idén odasorolhattam a varsa-arabeszkeket is: ez egy új képciklus magvat jelent.

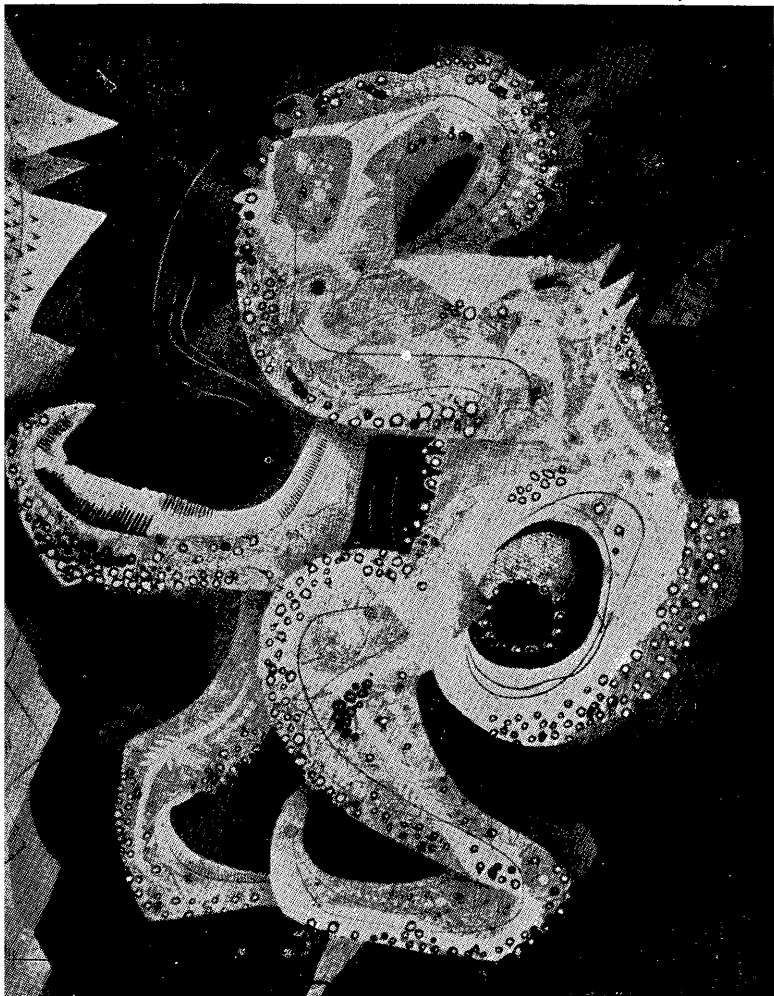
STOJAN TRUMIĆ

Paraszti származású lévén, már húsz észtendeje lelkesen festegetem a bánáti falvakat és lakosait. A művésztáborozások elősegítették, hogy új festőiességet fedezzek fel a vajdasági tájon és hozzájárultak ahhoz is, hogy pszichológiai adatokat szerezzek a vajdasági parasztról.

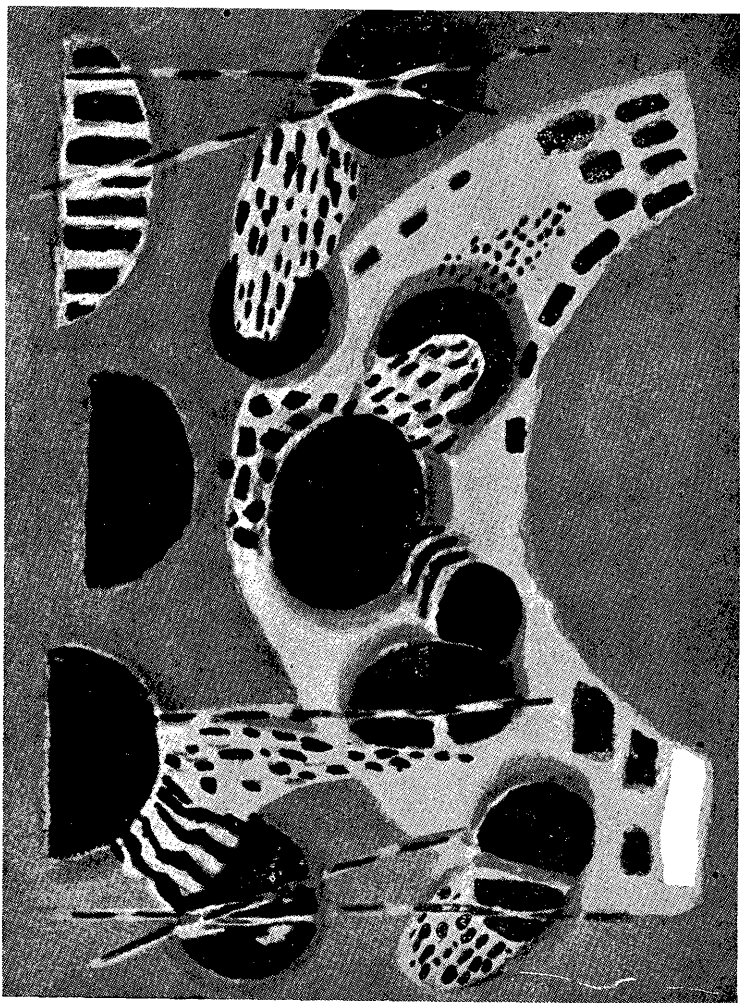
Az idei zentai táborban az eddiginél jobban feldolgoztam egyes motívumokat, amelyeket gyakori zentai látogatásaim alatt megfigyeltem és tanulmányoztam.

A vajdasági festőtáborok szervezői szeretik, ha a résztvevők dicsérik előzőekenységüket. Zentán igazán nyugodtan éltünk, külön szobákban és zavartalanul dolgozhattunk. Szeretem a zentai tábor résztvevőinek, a festőknek és íróknak lendületét is. Ez a lendület páratlan. Nincs az a festő, aki ne járna ki a természetbe, a szobákból pedig vidáman visszhangzik a dolgozó írók írógépeinek kattogása.

KONOW Jürgen von (Svédország):
Polip (rézkarc)

A II. NEMZETKOZI GRAFIKAI KIÁLLÍTÁS LJUBLJANÁBAN

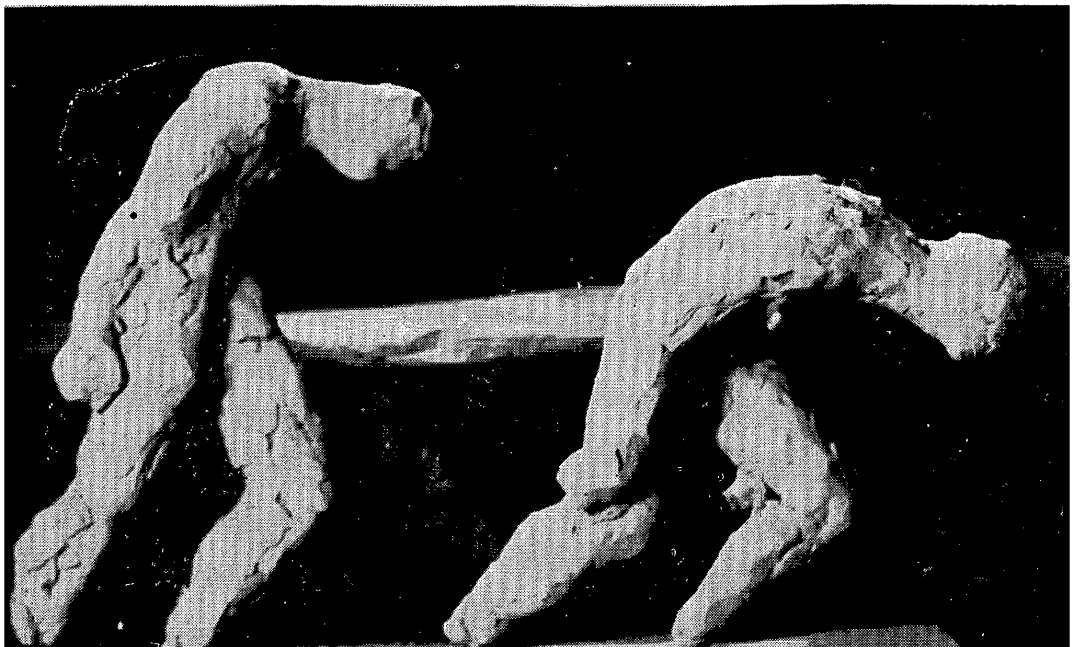
MUŠIĆ Zoran (Párizsi Iskola):
Halászhálók (színes akvatinta)

**ZENTAI
MŰVÉSZTELEP,
1957**

Milan
Konjović:
Arckép

Kalmár
Ferenc:
Halászsok

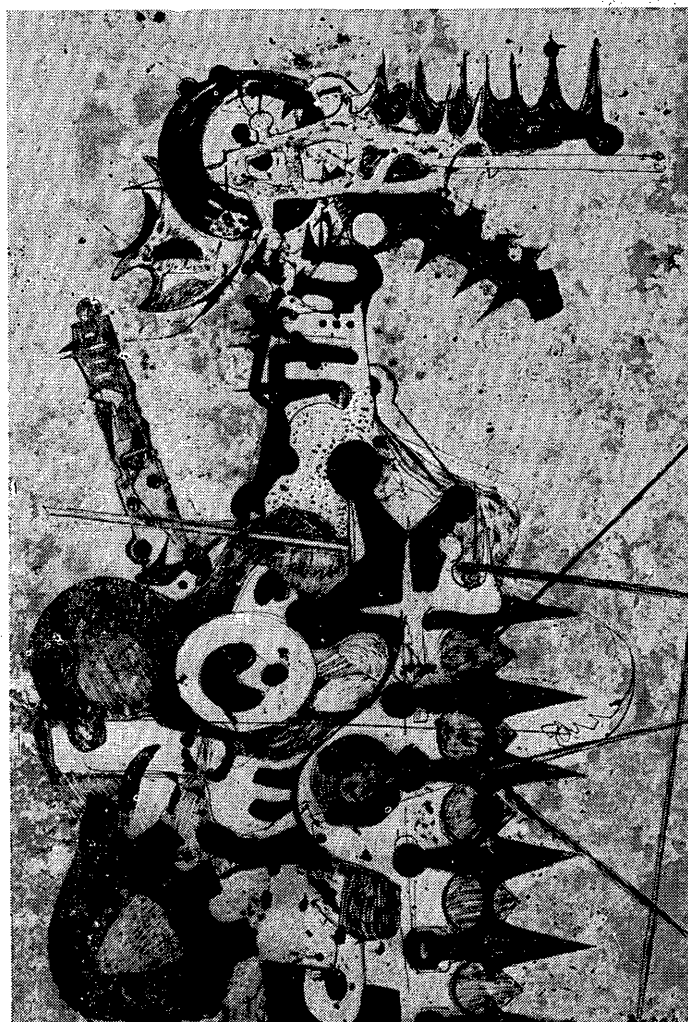

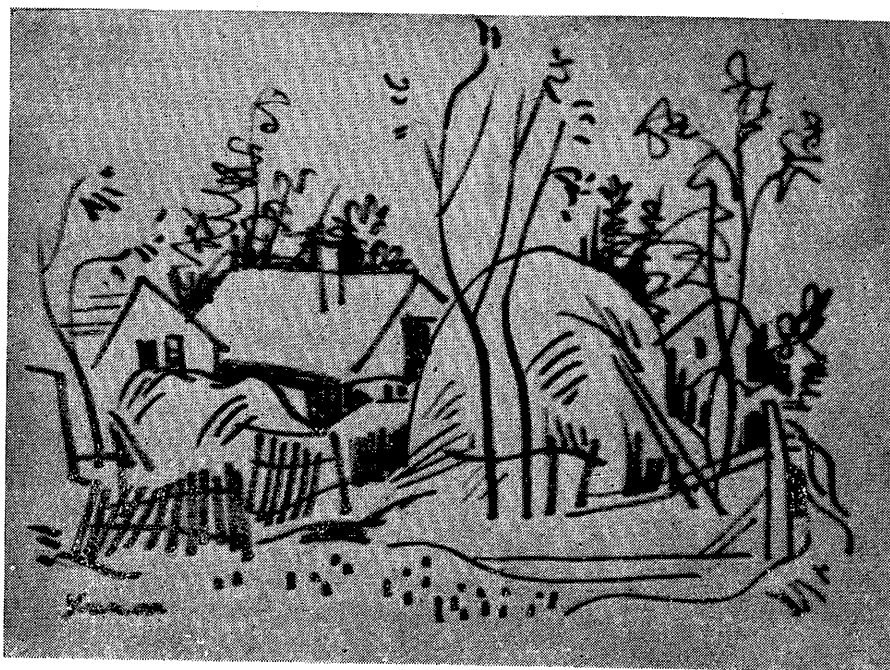
Ács
József:
Utca-részlet

**ZENTAI
MŰVÉSZTELEP,
1957**

Zoran
Petrović:
Kaszás

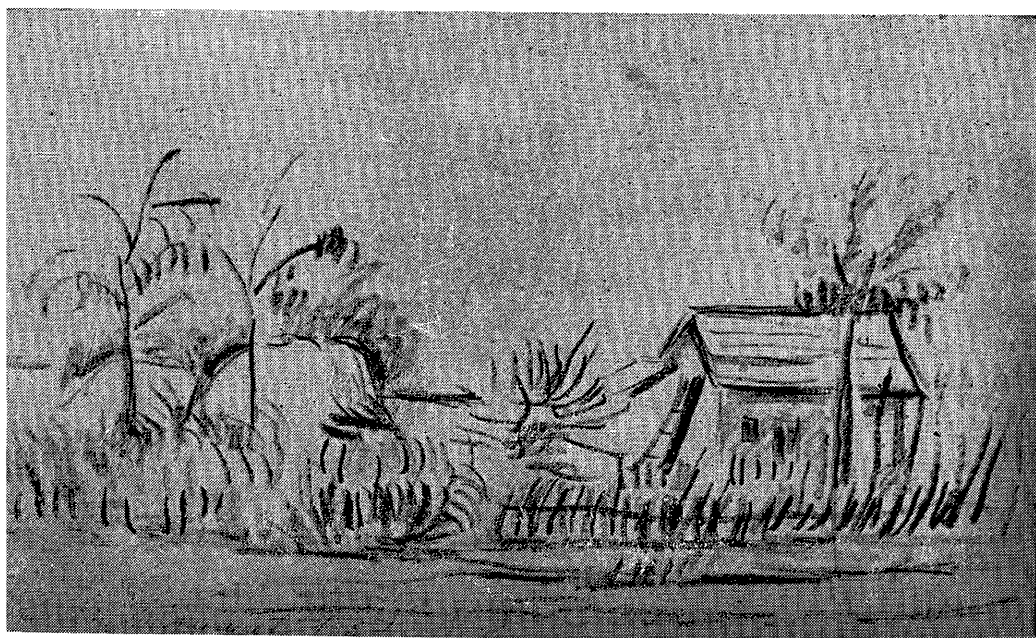

ZENTAI MŰVÉSZTELEP, 1957

Stanko
Kumar:
Tanya

Stojan Trumić: Faluvége

MIRJANA ŠIPOŠ

Véleményem szerint a festőnek időről-időre feltétlenül el kell szakadnia mindennapi problémáitól. A művésztáborok lehetőséget nyújtanak erre, és az új környezet meg a közös, együttes munka légköre felfrissülést jelent a műterem után.

Zentának, e Tisza menti városkának — változatos motívumaival és tipikus vajdasági hangulatával — minden feltétele megvan erre.

Másodszor jövök ide és bizvást állíthatom, hogy itteni tartózkodásom kellemes volt és hasznosnak bizonyult munkámban.

PETRIK Pál.

Gólyák